

Danmarks Svoger

Oprindelsen til Navnet paa den store røde Bygning paa Torvet, „Svogers Gaard“, er i Dag kun kendt af faa. Ved venlig Imødekommenhed fra Familien Oppfer gengives her et Par korte Uddrag af Redaktør Frederik Oppfers Bog, „Danmarks Svoger“, udgivet i 1910. I en Undertitel forklares, at det er „løse Blade fra Livet i en Provinsby paa Overgangen fra 70erne til 80erne“, og man faar gennem Frederik Oppfers Skildring et morsomt og livfuldt fortalt Billede af disse Dages Køge og Byens Borgere.

NAAR fremmede passerer Kjøge Torv, hæftes deres Opmærksomhed ved en særdeles smuk Bygning, hvorpaa der med store Bogstaver staar: Svogers Gaard. Det ualmindelige ved denne Benævnelse fordrer en Forklaring, og denne vil Læseren kunne faa i det følgende.

Som rent biografiske Data skal blot bemærkes, at „Svoger“ alias Vognmand Henrik Rasmussen i Kjøge var født Juleaften 1827 i Kjøge, og den 11te Februar 1898 drog han sit sidste Suk i sin Fødeby, hvor hans Bene hvile paa den gamle Kirkegaard ud imod Nørregade.

Hvor den pyntlige „Svogers Gaard“ nu staar, stod i sin Tid en — med et populært Udtryk — „gammel Smadrekkasse“, som tilhørte Henrik Rasmussen og blev kaldt „Svogers Gaard“. Den nye Ejer efter Svogers Død, Sagfører Alfred

Sørensen, lod den gamle Gaard nedbryde og den ny opføre efter Tegning af den ansete Arkitekt Chr. Sylow, der var en af Præmietagerne ved Christiansborg-Konkurrencen. Af Pietetshensyn lod Sagfører Sørensen Ejendommen fremdeles kalde „Svogers Gaard“. I gamle Dage havde „Svogers Gaard“ været Amtsstue. Ved Nedbrydningen fandt man under Forskalninger Loftet fra Frederik II's Tid.

I Begyndelsen af den sidste Fjerdedel af det 19de Aarhundrede var Kjøge en ualmindelig typisk By, og navnlig var dens Værtshusliv ganske ejendommeligt. Hotel „Prinsen“ var Centralpunktet for den kjøgensiske Gemytlighed, og ved Stambordet her stødte man paa et Sel-skab, som henledte Tanken paa det gode gammelgermanske Filisterhumør i de sydtyske Ølknejper paa vore Bedsteforældres Tid. Det var i

Kjøge, som om Byens bizarre Bindingsværksbygninger var gaaet Befolkningen i Blodet.

Stambaandet.

Rundt om „Prinsen“s Stambord sad den blussende, docerende Overlærer, den prægtige, tyskfødte Murmester, der talte gebrokkent, den slagfærdige Guldsmed, den opfindsomme, gemytlige Bundtmager, den brede, joviale Jernbanerestauratør og den tørre, lune Bendrejer; disse støbte i Forening Kuglerne, medens den nysgerrige, godtroende Forpagter, der altid blev bundet en eller anden Historie paa Ærmet, skød dem ud. Midt i Kredsen tronede „Danmarks Svoger“ eller blot *Svoger*, som han i Almindelighed kaldtes.

Svoger hørte ikke til de Mennesker, hvoraf der gaar 12 paa et Dusin. Han var lidt for sig selv! I sine yngre Dage havde Svoger, som var Søn af gamle Sværte-Ras (Farver Rasmussen paa Torvet), lært Mølleri. Han var passeret Livets Ækvatorlinie, „da Desparationen kom over mig“, som han udtrykte sig. Dette forholder sig i al Korthed saaledes, at han indtil godt og vel 50 Aar havde ført et sobert og ingetogent Liv som en fuld-blods Pebersvend; men saa fik han med ét Appetit paa Livet. Ved et Glas Punsch i en privat Familie-kreds begyndte Svoger pludselig at synge, og hans Sang var i den Grad præget af ufrivillig Komik, at han

gjorde fænomenal Lykke, og Bifaldet haglede ned over ham. Svoger var lykkelig, og da han havde et stort Repertoire af gammeldags Sange, blev han ved at synge. I Løbet af Aftenen, da Bølgerne gik højt, var der en af Deltagerne, der

re Arme og rak Glasset ud, derpaa gav de hinanden en Lussing, og saa sagde de „Du“ til hinanden og benævnedes hinanden indbyrdes for „Svoger“. Svoger holdt Bog over sine Svogre, hvis Løbenumre gik op til ca. 1000, hvoriblandt fandtes Blomsten af Danmarks rejsende Handelsstand. Som Kvittering for det indgaaede Svogerskab medfulgte Svogers Portræt forsynet med den paagældende Svogers Løbenumer. I det hele taget var der et vist Ceremoniel over Svogers Optræden. En af Selskabet blev udkaaret til hans „Proponent“, og først naar denne havde sagt et Par indledende Ord, optraadte Svoger.

Svogers Repertoire.

Hvad der i høj Grad bidrog til Svogers Sukces, var hans Ydre. Han var meget stolt af sin Kongenæse og af at ligne Kong Frederik VI. Undertiden hentydedes til, at Svoger maatte være i Familie med Frederik VI.

— Ja, saa maa det være længere ude i Familien, erklærede Svoger, for min Moder var en dydig Kvinde!

Hans stærkt markerede Træk, der var rynkede som et overgemt Æble, var i høj Grad bevægelige. Han manglede Overtænder og var i Stand til at svøbe sin Tunge om sin lange Næsetip — et Numer, som ogsaa var med paa hans Repertoire, der, som sagt, var ret omfattende.

Hans Yndlingsnummer var „Sidse Marie“, der omhandlede en Bondedpige, der frier i Avisen. Udførelsen af denne Sang ledsagedes jævnligt af Tilhørernes Udbrud: „Mer Mimik, Svoger!“ og saa vred han sit gamle, rynkede Ansigt i de utroligste Folder, og bag ved ham stod Købmand Frits Hesselbek og fremstillede med sine Hænder det mest vidunderlige Skyggebillede, der forestillede en Silhouet af Svoger, og som fulgte hans Mimik i alle dens Afskygninger.

En anden Sang, som Svoger sang med en vis Forkærlighed, var af et rent sindssvagt Indhold. Første Vers stammede vistnok fra en gammel Kjøbenhavnsk Skæmtevis, medens de to sidste udødeliggjorde en lokal Begivenhed. Sangen var saalydende:

Hvor er den Stol, der kan knirke?
paa Kunstkam'ret findes den ej.
Tre Kroner paa Frue Kirke
er ogsaa fløjet sin Vej!

Og Muddermaskinen er sunket,
og „Vedmod“ paa Skorstenen gror.
Ja alt, ja alt kan jeg glemme,
kun ikke, hvor Troelsen bor.

Og Muddermaskinen er hævet,
og Glæde paa Skorstenen gror,
og nu den atter svæver
imellem Himmel og Jord.

Derefter hvirvlede han sig rundt i Dans til Omkvædet „Mikkemikmikkimikmak“ og endte med en Pierouet, hvorpaa han under Tilskuernes Jubel sank om paa en Stol med det Udbrud: — Staa nu op og om I kan gøre det halvt saa godt,

Vognmand Henrik Rasmussen.

tilkendte ham, den feterede Sanger, sin dødfødte Søster, og paa denne Konto drak han Svogerskab med hele Selskabet.

Nu var altsaa „Desparationen“ kommen over Svoger! Fra hin for ham uforglemmelige Aften blandede han sig i Mængden. I Begyndelsen kom han kun i Foreninger, men snart viste han sig ogsaa efter Fyraften paa Restaurationerne og drak Svogerskab med sine Beundrere, og den Handling var ledsaget af forskellige Formaliteter. Først krydsede Parterne deres respektive høj-

Ogsaa „Dværgen paa Bordet“ var et Numer, der flettede et Blad i Svogers Laurbærkrans. Svoger trak sine Halvstøvler af, stillede dem op paa Bordet og stak sine Hænder ned i dem. En Troje blev nu bragt i omvendt Orden med Ryggen paa hans Bryst, og heri stak en anden sine Hænder og Arme, idet vedkommende holdt sig skjult bag ved Svoger. Svoger sang og trampede med de lange Støvler paa Bordet, medens hans Medhjælper agerede med Armene. Han slog ud med Armene, tog Hatten af Svoger og pudsede eller kløede hans Næse flittigt. Det hele saa ret skuffende ud, men Svogers Næse plejede at være meget rød efter dette Numer.

Paa Opfordring udstødte Svoger jævnlige et „Indianerhyl“, et langtrukket „Adadada—a“! Det var af en rent ud skrækkindjagende Virkning.

Til nogle af Svogers Sange hørte Omkvæd, som Tilhørerne skulde istemme. Naar ikke Koret faldt ind i rette Tid, raabte han: — Repetitionen!

Svogers Glansnumer.

Det Numer, som dog i særlig Grad lagde Grunden til Svogers Berømmelse, var „Christian d. 2den ved „Dydeke“s Baare“. „Baaren“ bestod af 3 Stole. Ved Hovedenden var anbragt en Kasket og en Tændstikæske, hvilket forestillede Hove-

det med Næsen, paa den mellemste Stol laa en rund Hat (Maven) og ved Benenden var placeret to Flasker (de kolde Fødder). Over det hele bredtes et Lagen eller en Dug. Svoger gik da udenfor Døren, hvor hans Proponent forsynede ham med en trekantet Papirhat; et uldent Tørklæde gjorde Tjeneste som Skærf, og heri stak han en Stok som Sabel. Inde i Skænkestuen, hvor Baaren stod, istemmede „Folket“ et dæmpet Brummekor, der undertiden, til Svogers Forargelse, steg til Hyl og Brølen og derefter sank ned til en stille Jamren. Melodien skulde helst have en vemodig Kolorit som f. Eks. „Den sidste Rose“ eller „Nattens „stemrende“ Taage“, og „Folket“ maatte gerne være saa bevæget, at det henflød i Taarer, hvilket adskillige gjorde paa Skront. Pludselig gik Døren op, og Svogers Proponent meldte med Gravrost: — Hans Majestæt Kong Christian d. 2den! Hans svogerlige Majestæt skred under Folkets Klagesang langsomt og værdigt hen over Gulvet til Baaren, vred sine Hænder og snøftede, idet han kastede et fortvivlet Blik paa Baaren. Derefter knælede han og bedækkede sit Ansigt med sine Hænder. Saa rejste han sig, trak sin „Sabel“ og lagde den paa den høje Ligs Mave. Paa et Tegn af Proponenten standsede Koret, og Proponenten udbrod da: — Deres Majestæt er meget rørt i Aften!

— Ak ja, min kære Son! sagde Kongen og holdt derpaa en kort Tale til Folket, idet han udtrykte sin Sorg, men samtidig fremhævede, hvilken Trøst det var for ham at eje sit trofaste Folks Deltagelse. Under denne lille Tale var der flere af Tilhørerne, der skjulte Ansigtet bag Lommetørklædet og snøftede og „gråd“. Saa snart Kongen havde endt sin Tale, faldt Koret atter ind, Hans Majestæt stak „Sværdet“ ind i Skærfet og marscherede hulkende ud, fulgt af sin Proponent, som skilte ham af med „Uniformen“. Imidlertid var Baaren bleven fjernet, og Svoger traadte ind, hilst af et demonstrativt Bifald, hvorefter han udstødte en kunstig Latter for at markere, at han som den fremragende Dramatiker, han var, ikke var berørt af Situationens Alvor.

Som et afsluttende Numer plejede Svoger som Frederik d. 6te at „holde Revue over Tropperne“. Samtlige tilstedeværende blev da stillede paa Geled og istemte Fanemarschen, medens Svoger med en trekantet Hat, der var lavet af en „Berlinger“, paa sit graahædede Hoved, ridende paa et Koste-kæft (undertiden var Kosten paa) og skuldrende en Spaserestok, bevægede sig i kort Galop op og ned foran Fronten. Dernæst holdt han en anerkendende Tale til „Tropperne“, som saa blev afmonstrede.

En Vinteraften løb Iltoget fast

i Sneen ved Kjøge, og Byen over-
svømmedes af ufrivillige Gæster.
Navnlig var „Prinsen“ overfyldt.
Disse stakkels Mennesker, der paa
Vejen til Hovedstaden piudselig var
bleven sat af i en sjællandsk Rav-
nekrog, var gennemgaaende ret
nedtrykte. I „Prinsen“s Restauration-
lokale sad en ung Moder med
sit lille Barn paa Skødet ved Siden
af Kakkelovnen. I Nærheden var
etableret et Par L'hombre Partier.
Ved et af Vinduerne til Gaden tro-
nede i ensom Majestæt en Stifts-
provst med Ordensbaand i Diplo-
matfrakkens Knaphul, og rundt om
i Lokalet og den tilstødende
Skænkestue havde der lejret sig
Grupper, som var præget af de til-
fældige Omstændigheder.

Pludselig traadte Svoger ind.

Han satte sig ved et Bord skraas
overfor Stiftsprovsten med Hovedet
i Hænderne og svøbte sin Tunge om
sin lange Næse. Stiftsprovsten
gloede paa ham, som om han havde
en Aabenbaring.

Svoger gik lidt efter ud, men
vendte straks efter tilbage med et
Lommetørklæde med en Knude i
hvert Hjørne paa Hovedet. Saale-
des kostumeret sang han „Sidse
Marie“:

Jeg ved ikke, om I kender Sidse

Marie,

Sidse Marie det er mit Navn,
Sidse Marie er mit Navn,
Sjælland er min Fødestavn.
Det er mig, der søger Ægteskabets

Havn.

Ja, I ser nok, jeg frier i Avisen,
i Avisen jeg frier, som I ser.
Og en Karl fra Sjælland a'
vil jeg grulig gerne ha'.
Er der nogen, der vil sige Ja?

For jeg ser nu slet inte paa Penge,
nej, paa Penge jeg slets inte ser,
er han bare stærk og sund
og saa trivelig og rund,
betænker jeg mig ej et Sekund.

Men han maa nu ha' en god

Begavelse,

ja Begavelse det maa han ha'.

Har han blot en pæn Maner,
det er alt, hvad jeg om be'r.

(Snyder Næsen med Fingrene.)

For selv er jeg da'net, som I ser!

Hans Optræden havde den øje-
blikkelige Følge, at den unge Mo-
der, der sad temmlig yderlig paa
sin Stol, i et Latteranfald faldt paa
Gulvet med Barnet i Skødet.

Da Isen nu var brudt, fremviste
Svoger sine forskellige „Præstatio-
ner“ og drak i Pauserne Svoger-
skab med de fremmede Gæster.
Selvfølgelig ødelagde han L'hombre
Partierne, og efter at have over-
vundet den første Ærgelse maatte
ogsaa Spillerne sværge til Svogers
Fane. Det endte med, at hele Sel-
skabet, ogsaa Stiftsprovsten, maatte
stille sig paa Geled og synge
Fanemarschen, og saa inspicerede
Svoger, ridende paa et Kостейskaf,
„Tropperne“. Midt under Inspektio-
nen traadte en veritabel Garder-
karl i fuld Uniform ind, og han blev
øjeblikkelig puttet ind i Geledet.
Svoger takkede dernæst „Tropper-
æ“ og rettede en speciel Tak til

Gardisten og Stiftsprovsten for
deres gode Holdning. Til Slut stak
hver især af Gæsterne (ogsaa
Stiftsprovsten) Svoger paa Næven
og takkede ham for den gemytlige
Aften.

En anden Gang, da der inde-
seende et Godstræn, flyttede hele
Togpersonalet ind hos Svoger og fik
det der som Blommen i et ÆG,
hvorfor han senere modtog en Tak-
adresse og et Gruppebillede af Gæ-
sterne.

Da Svoger i 20 Aar havde virket
som Vognmand paa Havnesporet,
holdt han selv paa „Prinsen“ en
Jubilæumsmiddag paa 105 Kuver-
ter. I sin Tale for Stationsforstan-
deren fremhævede han denne som
„en meget human Mand overfor
sine foresatte“ — en Sandhed, som
ikke kunde bestrides. (I Retfærdig-
hedens Navn skal det dog oplyses,
at han ogsaa var en human Mand
overfor sine *underordnede*).

Svoger udnævntes i Dagens An-
ledning til „Danmarks Svoger“ og
overrakte en pragtfuld Pokal af
Sølv og med passende Indskrift.

Da Solen stod højt paa Himlen,
blev han baaret hjem i Triumf. Han
lod nu, som om han vilde gaa til
Ro, men han klædte sig kun om for
at gaa ned og malke Køerne, og
paa denne Vandring overraskede
han en af Festdeltagerne, som kom
slæbende med en af hans Pattegrise,
der skulde have været op i Seng
til ham,